

EL PAPER DEL/A COOPERANT

Centre de Cooperació per al Desenvolupament

I COM VA COMENÇAR TOT?

□ ANYS 50-60

- Voluntariat missioner i filantròpic.
- ONG Confessionals i organitzacions internacionals (USAID)

□ ANYS 70

- Idealisme.
- Voluntariat internacional.
- Cooperativisme: autosuficiència del sud.

I COM VA COMENÇAR TOT?

□ ANYS 80

- Professionalització de les organitzacions: ONG.
- Professionalitat del voluntariat.
- Sistematització dels projectes:
 - Marc lògic.
 - Compromís ideològic en segon terme

□ ANYS 90

- Voluntariat formador.
- Interacció entre actors externs.
- Reformulació del Voluntariat Internacional: COMPROMÍS

I COM VA COMENÇAR TOT?

- S. XXI
 - ▣ Aparició de grans moviments socials.
 - ▣ Concepció de ONGD = lobby de pressió política.
 - ▣ Importància de les accions al Nord.
 - ▣ Consciència de canvi global.

- ▣ Neocolonialisme.

	1ª GENERACIÓN modelo asistencialista	2ª GENERACIÓN modelo autosuficiencia	3ª GENERACIÓN modelo estructural	4ª GENERACIÓN modelo cambio global
Tipo Acción	Emergencia, humanitaria y puntual.	Centradas en agentes sociales.	Desarrollo auto sostenido, autónomo y sistemático.	Desarrollo humano y sostenible, endógeno y con perspectiva de género
Papel ONGD	Servicios específicos, asistenciales	Acompañamiento en procesos de constitución orgánica. Búsqueda de la autosuficiencia	Fortalecimiento de la participación de la sociedad civil	Fortalecimiento institucional y empoderamiento de la sociedad civil
Tipo Proyectos	Proyectos puntuales y aislados	Proyectos sectoriales	Proyectos de desarrollo institucional	Proyectos integrales con fuerte componente en ampliación de oportunidades y fortalecimiento institucional
Actores involucrados	1 solo actor (Misionero/voluntarios extranjeros)	2 actores (Interlocutor local y ONGD-Norte)	3 actores (ONGD-Norte, ONGD-local y organizaciones de base)	4 actores (ONG-Norte, autoridades locales, ONGD- local, organizaciones de base)
Relación entre actores	Paternalista, euro céntrica, vertical	Euro céntrica, vertical	Horizontal. Equilibrada	Horizontal. Equilibrada

QUÈ FEM AQUÍ

- Compromís individual i lliure.
- Moda.
- Corrent sociopolític.

CONCEPTES BÀSICS

□ COOPERACIÓ

- Treballar per permetre que pobles es puguin desenvolupar
- Treball conjunt amb algú fent aportacions lliures, gratuïtes i concessionals
- NO:
 - Ajudar.
 - Interferir.
 - Modificar en benefici propi.

CONCEPTES BÀSICS

□ DESENVOLUPAMENT

- ▣ Desenvolupament econòmic.
- ▣ Desenvolupament equitatiu.
- ▣ Desenvolupament **endògen**
- ▣ Desenvolupament sostenible

Desenvolupament Humà

PERFIL DE LA COOPERACIÓ

COOPERANT:

Persona que amb els coneixements tècnics i les qualitats personals necessàries, realitza una prestació continuada dins una ONG del Sud coordinada amb una ONG del Nord, amb o sense contraprestació econòmica i que comporta una acció de suport al treball que desenvolupa la ONG del Sud a favor del seu poble, mitjançant la realització d'un projecte predeterminat i en el marc d'un programa de desenvolupament endògen i sostenible.

PERFIL DE LA COOPERACIÓ

- Diferències entre cooperant i voluntariat.

	Voluntariat	Cooperant
Durada	Continuada	Puntual (al sud)
Organització	ONG Nord+Sud	ONG, OG, OI
Sou	No	Si
Treball	Projecte + Integració de la ONG del Sud	Projecte

- Tècnic puntual en cooperació

PERFIL DE LA COOPERACIÓ

□ MOTIVACIONS DEL/A COOPERANT

OMBRES

MOTIVACIONS D'EVASIÓ.

- Desig d'autorealització.
- Rebuig de l'estil de vida de la nostra societat
- Voluntat de no entrar a la realitat de la nostra societat.
- Desig de conèixer una altra realitat.
- Viatjar gratuïtament

MOTIVACIONS PROFESSIONALS

- Manca de treball.
 - Crisi econòmica.
 - Currículum
- ### CANVI SOCIOPOLÍTIC
- Processos de canvi polític.
 - Justícia social.
 - Experiències religioses

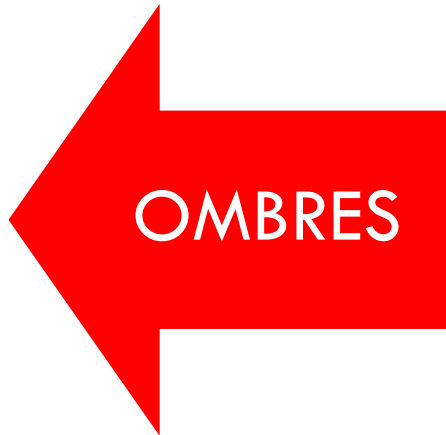
LLUMS

MOTIVACIONS ALTRUISTES

- Sensibilitat respecte als problemes del Sud.
- Generositat i entrega.
- Treballs per un món més just.
- Desenvolupament dels pobles.

PERFIL DE LA COOPERACIÓ

□ MOTIVACIONS DE L'ONGD

OMBRES

MANCA DE RECURSOS

- Pagament a tècniques del país.
- Manca de professionals del país.

MOTIVACIONS PROFESSIONALS

- Prestigi de la Organització Local.

LLUMS

GARANTIES

- De seguretat i compliment dels DDHH.
- Escuts Humans.
- Denúncia de violacions dels DDHH.
- Observadors/es internacionals.
- Intercanvi de coneixements

CONCEPTES CLAU

□ GRATUÏTAT

- ▣ Gratuïtat és reconèixer que la pròpia motivació "no té finalitat lucrativa", el que no impedeix una actitud de gratuïtat amb retribució. Però la retribució excessiva, l'actitud prepotent del voluntari/a, hauria de desaparèixer.
- ▣ Gratuïtat és no maximitzar la retribució forçant el treball.
- ▣ Gratuïtat és no acumular per al futur, no enriquir-se, no especular amb la pròpia professionalitat.
- ▣ Gratuïtat és no esperar recursos, començar des de la pròpia capacitat que s'ofereix amb generositat.
- ▣ Gratuïtat és assumir un nivell de vida no molt diferent al de la població local amb la que es treballa.
- ▣ Gratuïtat és evitar prejudicis, idees prèvies que perjudiquin la relació amb els ciutadans del Sud i els demés voluntaris/es.

CONCEPTES CLAU

□ RETRIBUCIÓ

□ És compatible amb la gratuïtat perquè:

- El Voluntari Internacional no és un heroi al que se li exigeix la immolació.
- La gratuïtat absoluta limitaria el voluntariat tan sols a aquells que viuen de renda.

Però no és necessari cobrar grans quantitats. El problema no és acceptar la necessitat de retribució sinó delimitar-la qualitativament i quantitativa.

□ Criteris per definir la retribució del voluntari/a:

- La retribució ha de permetre al voluntari "viure dignament" allà on es trobi.
- La retribució no té perquè imposar al V.I. sacrificis excepcionals, aquests ha de poder viure sense angoixes.
- També en una mínima proporció pot respondre a la professionalitat del voluntari/a.
- La retribució ha de ser igual (no superior) a la de voluntaris iguals de les ONGs del Sud (si rep més te que ser en el Nord preveien el seu retorn).
- Ha d'oferir garanties mínimes al voluntari: salut, continuïtat, autonomia per poder realitzar el seu treball (incloent el lleure i l'esbarjo),...
- La retribució ha de contemplar un cert capital que faciliti la reinserció del Voluntari/a a la tornada al seu país.
- El treball del cooperant en risc, fatiga, responsabilitat, ... és difícilment "monetitzable".
- La retribució no és un sou sinó un suport al treball realitzat.

CONCEPTES CLAU

□ PROFESSIONALITAT

- ▣ El cooperant ha de tenir capacitats tècnic- operatives que el facin eficaç en els països on treballarà.
- ▣ La validesa tècnica ha d'estar al costat dels "dons humans" del cooperant
- ▣ És el caràcter múltiple de la professionalitat:
 - Capacitat tècnica i comunicativa dels seus coneixements (la ONG ha de verificar aquesta capacitat, independentment dels títols que tingui el voluntari/a)
 - Les "qualitats humanes" del V.I.(capacitat de treball en equip, do d'animador,...) per evitar el risc de tecnicisme i fer al V.I. funcional per a la comunitat en la que opera.
 - La preparació "cultural" (social, política, clima, llengües,...) per intervenir d'una forma constructiva, seria i competent.
 - La dimensió pedagògica - educativa del voluntari/a, que suposa un canvi de "rol": de intervencionista- protagonista a acompanyant i formador

VIABILITAT

□ Viabilitat sociocultural:

- Adequació a factors socioculturals de la zona
- Relació del soci local amb els beneficiaris
- Criteris de selecció dels beneficiaris
- Efecte de l'acció en la població més vulnerable
- Grau d'implicació, motivació i participació dels beneficiaris en la concepció i l'execució del projecte.
- Impacte de gènere

□ Viabilitat econòmica:

- Anàlisi econòmica de viabilitat.
- Propietaris de les infraestructures després de l'execució del projecte.
- Responsables de l'acció després de l'execució del projecte, i capacitat financera i de gestió d'aquests.

VIABILITAT

□ Viabilitat tècnica

- Tecnologies utilitzades i adequació al medi
- Disponibilitat de recursos locals.

□ Viabilitat política:

- Adequació dels projecte als programes i a les polítiques d'actuació nacional i regional del país destinatari.
- Actitud de les autoritats locals.

□ Viabilitat mediambiental

- Impacte ambiental
- Fonts d'energia utilitzada i recursos utilitzats per a l'execució del projecte.
- Gestió de residus

EL PAPER DEL/A COOPERANT

COMPROMÍS SOCIOPOLÍTIC

- Caràcter assistencialista
- Objectius:
 - Presa de consciència de la situació real de la població.
 - Processos de participació.
- Mitjans:
 - Suport a tot tipus de moviments populars.
 - Animador.
- Repercussions:
 - Accions al Sud es repercuteixen al Nord: sensibilització, noves propostes de canvi de relacions.

EL PAPER DEL/A COOPERANT

INCULTURACIÓ

- Participació espontània.
- Acceptació i valoració superant prejudicis.
- Capacitat d'escoltar.
- Observar i actuar segons la gent local.
- Poc parlar i interferir segons un/a cregui.
- Respecte a les cultures diferents: mediació.
- Interdependència.
- Intercanvi i enriquiment cultural.

EL PAPER DEL/A COOPERANT

DIFICULTATS A TERRENY

- De caràcter cultural:
 - Context polític, econòmic i cultural diferent.
 - Llengua, clima, menjar.
- De caràcter psicològic:
 - Enfrontar accions de manera solitària.
 - Manca de referents coneguts.
 - Equilibri psicològic en el retorn al Nord.
 - Problemes personals, anyorança, augmenten.

EL PAPER DEL/A COOPERANT

DIFICULTATS A TERRENY

- De caràcter tècnic:
 - Manca de mitjans.
 - Organització social diferent: idees de participació errònies.
- De relació:
 - Amb tots els actors.
 - Amb companys en situació igual: moments de crisi amplificats.
- De motivació i ideals:
 - Manca de claredat, motivacions poc madurades.
 - Adequar les motivacions a la realitat local.
 - Discrepància amb la finalitat/mitjans de la ONG o ONG local.

ACCIONS AL SUD/ACC AL NORD

COMPROMÍS PERMANENT AMB EL SUD DES DEL NORD.

- Campanyes de sensibilització.
- Denúncia i pressió política.
- Comerç Just.

COMPROMÍS PUNTUAL AMB EL SUD DES DEL NORD.

- Emergència Humanitària
- Projectes de cooperació

ACCIONS AL SUD/ACC AL NORD

EMERGÈNCIA HUMANITÀRIA

Intervencions ràpides que requereixen de la cooperació internacional per donar resposta a situacions d'extrema gravetat.

Què fa falta?

- Informació suficient i actualitzada sobre la zona.
- Justificació.
- Factibilitat: accés i logística.
- Recursos suficients: materials, humans i econòmics.
- Gran infraestructura.

ACCIONS AL SUD/ACC AL NORD

PROJECTES DE COOPERACIÓ

Acció innovadora amb un objectiu definit que ha de ser efectuada en un cert període de temps, en una àrea geogràfica determinada i per un grup de beneficiaris.

Què fa falta?

- Informació suficient: amb antecedents del perquè del problema.
- Acceptar la diferència d'organització social i administrativa.
- Estudiar i consultar tots els actors.
- Assegurar els elements clau.

ACCIONS AL SUD/ACC AL NORD

SORTIDA LABORAL

- Formació continuada, transversal i extensa.
- Consciència de la realitat personal.
- Experiència com a cooperant /voluntària.

DINS EL MÓN UNIVERSITARI